

ברכות לו:-לו:

הקושי: איך רב יהודה ומר בר רב אשי אמרו שאפשר לאכול קפריסין (ז"א שאינו נשחב לפרי) שכדבר ששומר את הפרי נחשב כפרי לעניין ערלה – וקפריסין שומרים את הפרי

רבא טוען שקפריסין אינו שומר פרי כי:

הקושי	התירוץ
ברימון הנץ לא נחשב כחלק מהפרי לעניין חישוב השיעור של טומאה אבל כן נחשב לעניין ערלה (וכנראה אינו שומר את הרימון כשהוא תלוש)	שומר לפרי זה רק בתלוש ובמחובר וקפריסין לא נשארים בתלוש
רב נחמן אומר שמתחלי של ערלה אסורים – והם דברים ששומרים את פרי התמר ויורדים לפני שמתבשל הפרי	שומר לפרי כשזה עדיין שם בשעה שמתבשל (ripens)
<u>דחייה לקושי</u> : רב נחמן כנראה סובר כר' יוסי שאוסר את הסמדר בערלה (ענב קטן קודם בישולו) אבל חכמים חולקים ולכן אין להקשות מרב נחמן	
<u>קושי לדחייה</u> : חכמים כנראה חולקים רק בסמדר ולא באילנות אחרות כי במשנה כתוב ששאר כל האילנות נחשבים כפרי לעניין קדושת שביעית משעה שיוציאו את הפרי חוץ מענבים משעת בוסר (וחרובים וזיתים) – שלב יותר מאוחר מסמדר – מכאן אפשר להבין שדעה זו של המשנה תואמת חכמים ולא ר' יוסי ומכאן מסיקים שחכמים חולקים רק בסמדר לעניין קביעות פירות ולא בשאר ועל כן רב נחמן מהווה קושי לרבא כי דעתו כנראה משקףדעת הרוב	
	שומר לפרי אם מורידים את זה הפרי יתייבש

קושי על רב ושמואל: גופא, רב ושמואל דאמרי תרוייהו: **כל שיש בו** מחמשת המינין מברכין עליו בורא מיני מזונות; ואיתמר נמי, רב ושמואל דאמרי תרוייהו: **כל שהוא** מחמשת המינין מברכין עליו בורא מיני מזונות.

תירוץ: וצריכא: דאי אשמעינן כל שהוא – היינו חושבים רק כשהוא בעין אבל על ידי תערובות - לא ואי אשמעינן כל שיש בו, הוה אמינא כל תערובת של חמשת המינים - אין, אבל תערובת של אורז ודוחן – לא אבל אורז ודוחן בעין, כן מברכים בורא מיני מזונות – ולכן באו שני המימרות ללמד שרק מחמשת המינים אומרים בורא מיני מזונות ולא אורז ודוחן ומברכים בורא מיני מזונות גם על תערובת של ה' המינים.

מסקנה: רב ושמואל סוברים שעל אורז לא מברכים בורא מיני מזונות

קושי: ואורז ודוחן לא מברכין בורא מיני מזונות? והתניא: הביאו לפניו פת אורז ופת דוחן - מברך עליו תחלה וסוף כמעשה קדרה; וגבי מעשה קדרה תניא: בתחלה מברך עליו בורא מיני מזונות ולבסוף מברך עליו ברכה אחת מעין שלש!

תירוץ: דומה ואינו דומה למעשה קדרה – דומה בכך שחייבים לברך תחילה וסוף, לא דומה באיזה ברכה מברכים כי על אורז מברכים שהכל ובורא נפשות

קושי: ואורז לאו מעשה קדרה הוא (ומברכים עליו בורא מיני מזונות)? והתניא, אלו הן מעשה קדרה: חילקא, טרגיס, סולת, זריז, וערסן, ואורז!

תירוץ: הא מני - רבי יוחנן בן נורי היא; דתניא, רבי יוחנן בן נורי אומר: אורז מין דגן הוא, וחייבין על חמוצו כרת, ואדם יוצא בו ידי חובתו בפסח; אבל רבנן לא.

קושי: ורבנן לא (חושבים שמברכים על אורז מזונות)? והתניא: ... הכוסס את האורז מברך עליו בורא פרי האדמה; טחנו אפאו ובעלו, אף על פי שהפרוסות קיימות - בתחלה מברך עליו בורא מיני מזונות, ולבסוף מברך עליו ברכה אחת מעין שלש. מני? אילימא רבי יוחנן בן נורי היא, דאמר אורז מין דגן הוא - המוציא לחם מן הארץ ושלש ברכות בעי ברוכי! אלא לאו - רבנן היא

ותיובתא דרב ושמואל תיובתא – נשארים עם קושי.

סתירה: אמר מר: הכוסס את החטה מברך עליה בורא פרי האדמה. ⇔ והתניא: בורא מיני זרעים! תירוץ: לא קשיא: הא רבי יהודה, דתנן, ועל ירקות אומר: בורא פרי האדמה; רבי יהודה אומר: בורא מיני דשאים. והא רבנן;

סתירה: אמר מר: הכוסס את האורז - מברך עליו בורא פרי האדמה, טחנו אפאו ובעלו, אף על פי שהפרוסות קיימות - בתחלה מברך עליו בורא מיני מזונות, ולבסוף ברכה אחת מעין שלש. והתניא: לבסוף ולא כלום!

תירוץ: אמר רב ששת: לא קשיא: הא רבן גמליאל והא רבנן. דתניא, זה הכלל... כל שאינו לא משבעת המינין ולא מין דגן, כגון פת אורז ודוחן - רבן גמליאל אומר: ברכה אחת מעין שלש, וחכמים אומרים: ולא כלום.

קושי: אי אפשר להקים את הברייתא של הכוסס לפי ר' גמליאל כי כתוב ברישא: הכוסס את החטה... טחנו אפאה ובעלה... אם אין הפרוסות קיימות - בתחלה מברך עליה בורא מיני מזונות ולבסוף מברך עליה ברכה אחת מעין שלש; אי רבן גמליאל - השתא אכותבות ואדייסא אמר רבן גמליאל שלש ברכות, אם אין הפרוסות קיימות מיבעיא?

מסקנה: הברייתא לפי רבנן

קושי: אי הכי קשיא דרבנן אדרבנן?

תירוץ: אלא, לעולם רבנן, ותני גבי אורז, ולבסוף אינו מברך עליו ולא כלום.

ריהטא לפי רבא 1

הסוג	הברכה	הסיבה
דחקלאי האי דמפשי ביה קמחא	בורא מיני מזונות	דסמידא עיקר
דמחוזא דלא מפשי ביה קמחא	שהכל נהיה בדברו	דובשא עיקר

ריהטא לפי רבא 2- לאחר ששינה דעתו

הסוג	הברכה	הסיבה
דחקלאי	בורא מיני מזונות	דרב ושמואל דאמרי תרוייהו :
דמחוזא		כל שיש בו מחמשת המינים מברכין עליו בורא מיני מזונות

אמר רב יוסף: האי חביצא – פירורי לחם שנתבשלו

דאית ביה פרורין כזית	בתחלה מברך עליו המוציא לחם מן הארץ ולבסוף מברך עליו שלש ברכות
דלית ביה פרורין כזית	בתחלה מברך עליו בורא מיני מזונות, ולבסוף ברכה אחת מעין שלש

תיזון: אמר רב יוסף: מנא אמינא לה - דתניא: היה עומד ומקריב מנחות בירושלים, אומר: ברוך
שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה; נטלן לאכלן - מברך המוציא לחם מן הארץ, ותני עלה: וכולן
פותחן כזית.

קושי: אמר ליה אביי: אלא מעתה, 1. לתנא דבי רבי ישמעאל דאמר, פורכן עד שמחזירן
לסלתן – משמע פחות מכזית ועדיין לחם, הכי נמי דלא בעי ברוכי המוציא לחם מן הארץ?
2. וכי תימא הכי נמי, והתניא: לקט מכולן כזית ואכלן, אם חמץ הוא - ענוש כרת, ואם מצה
הוא - אדם יוצא בו ידי חובתו בפסחו! – ז"א שקוראים לזה לחם – ולכן מברכים המוציא
אפילו בפחות מכזית

תירוץ: הכא במאי עסקינן – בשערסן – כשהחזיר את כל הפתיתים ועשה מהם עיסה וחזר
ואפה אותם

קושי: אי הכי, אימא סיפא: והוא שאכלן בכדי אכילת פרס, ואי בשערסן - האי
שאכלן? שאכלו מיבעי ליה!
תירוץ: הכא במאי עסקינן - בבא מלחם גדול שלא נפרס כולו ולכן הם עדיין נחשבים
כחלק מהלחם ודנים בו כאילו יש בהם כזית

מהי ההלכה? אמר רב ששת: האי חביצא, אף על גב דלית ביה פרורין כזית - מברך עליו המוציא לחם
מן הארץ. אמר רבא: והוא דאיכא עליה תוריתא דנהמא – עדיין יש בזה מראה של לחם.

מושגים

קמיצה

משנה ברורה סימן קסח ס"ק מט

אקדים לזה הסעיף הקדמה קצרה והוא דיש בזה שלשה אופנים.
(א) פת שפירר לפירורין ובשלו תלוי בזה אם הפירורין גדולים שיש בהם כזית לא נתבטל מהם שם פת
אפילו אם ע"י הבישול אזל מהם תואר לחם ואם אין בהם כזית אפילו אם נראה שיש עליהם תואר
לחם מברך במ"מ דשם תבשיל עליהם.
(ב) אם לא בשלו רק שפירר בקערה ונתחברו הפירורין יחד ע"י דבש או מרק אם יש עדיין עליהם תואר
לחם מברך עליהם המוציא אפילו אם אין בהפירורין כזית ואם אין בהם תואר לחם מברך עליהם
במ"מ אא"כ היה בהפירורין כזית וכנ"ל לענין בישול. (שיטת רב ששת – לפי זה המשנה ברורה מפרש
שחביבא זה שהפירורים נתערבבו במרק או במשקה אחר אבל לא שנתבשלו)
(ג) כשלא בישל וגם לא נתחברו הפירורין יחד ע"י משקה אפילו אם הפירורין דקין כסולת מברך עליהם
המוציא דשם פת עליהם ועתה נבאר את הסעיף בעזה"י: